

ข้อเสนอจากคณะกรรมการแก้ไขปัญหาฯ ถึงปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๙)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกินและพื้นที่ทางจิตวิญญาณของชุมชนชาวเล
ศูนย์บริการประชาชน โทร. ๐ ๒๒๘๘๓ ๔๔๔๑

ที่ นร ๐๓๐๕๐๔/๑๔๖๑

วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๙

เรื่อง รายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณของชุมชนชาวเล

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

คณะกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณของชุมชนชาวเล ขอรายงานภาพรวมการดำเนินงานเพื่อโปรดทราบและพิจารณา สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. ความเป็นมา

๑.๑ คณะรัฐมนตรีในการประชุม เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ ลงมติเห็นชอบหลักการ “แนวนโยบายการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล” ตามที่กระทรวงวัฒนธรรมเสนอ สรุปได้ ดังนี้

๑.๑.๑ มาตรการฟื้นฟูระยะสั้น เช่น เรื่องการให้ชาวเลสามารถประกอบอาชีพประมงหาทรัพยากรตามเกาะต่าง ๆ ได้ และเสนอผ่อนปรนเป็นกรณีพิเศษในการประกอบอาชีพประมงที่ใช้อุปกรณ์ดั้งเดิมของกลุ่มในการเข้าไปทำมาหากินในพื้นที่อุทยานและเขตอนุรักษ์ต่าง ๆ รวมถึงกรณีอื่น ๆ ที่มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ

๑.๑.๒ มาตรการระยะยาว เรื่องเขตวัฒนธรรมพิเศษ อยู่ในขั้นตอนการศึกษาแนวคิดเขตวัฒนธรรมจากต่างประเทศ เพื่อนำมากำหนดแนวทางในการดำเนินการต่อไป

ทั้งนี้ ได้มอบหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนดังกล่าวไปเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป โดยให้กระทรวงวัฒนธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของกระทรวงการคลัง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานงบประมาณ รวมทั้งความเห็นของคณะรัฐมนตรีไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย ดังนี้

(๑) การจัดทำโฉนดชุมชนสำหรับกลุ่มชาวเล อาจมีปัญหาเกี่ยวกับเอกสารสิทธิโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่เป็นเขตอุทยานและป่าชายเลน ดังนั้น กระทรวงวัฒนธรรมจึงควรพิจารณากำหนดแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจนเหมาะสมร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย

(๒) การแก้ไขปัญหาสัญชาติสำหรับกลุ่มชาวเลที่ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน ให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์นำเรื่องนี้เสนอสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจเพื่อพิจารณาในสภาพความมั่นคงแห่งชาติต่อไป (เอกสาร ๑)

๑.๒ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๖๖/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙ แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำกินและพื้นที่ทางจิตวิญญาณของชุมชนชาวเล โดยมีพลเอก สุรินทร์ พิกุลทอง ประธานกรรมการ นักวิชาการภาคประชาชน ผู้แทนหัวหน้าส่วนราชการ ผู้แทนสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ผู้ว่าราชการจังหวัดระนอง สตูล พังงา กระบี่ และภูเก็ต และตัวแทนภาคประชาชนร่วมเป็นกรรมการ มีผู้อำนวยการศูนย์บริการประชาชนเป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงและปัญหา

การจำกัดอุปกรณ์ กำหนดจุด กำหนดระยะเวลาและกำหนดปริมาณจับสัตว์น้ำ เป็นการกระทบวิถีชีวิตของชาวเลทั้ง ๆ ที่มีกฎหมายอื่นใช้บังคับอยู่แล้ว

๒.๒.๓ พื้นที่ทางจิตวิญญาณของชาวเล

พื้นที่ทางจิตวิญญาณของชาวเล ได้แก่ ที่ฝั่งศพ พื้นที่นอนหาด พื้นที่ศาลเคารพ (บาโล) ได้รับผลกระทบจากการออกเอกสารสิทธิเข้ามาทับหรือเบียดโดยเฉพาะที่ฝั่งศพที่มีการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่ดินแล้ว จะมีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ายาว ๆ ท่ามกลางโหนดที่ดินซึ่งเป็นที่ประจักษ์ว่า การออกโฉนดที่ดินนั้นทับเข้ามาในบริเวณที่ฝั่งศพ นอกจากนี้ หลายแห่งที่ออกโฉนดทับทางเดินสาธารณะเข้าสู่ที่ฝั่งศพ มีการสร้างรั้วปิดกั้น ทำให้ชาวเลเข้าไปในที่ฝั่งศพไม่ได้ ชายหาดหลายแห่งที่ชาวเลใช้เป็นพื้นที่ทำพิธีนอนหาดก็ถูกบุกรุกจนไม่สามารถเข้าไปใช้ทำพิธีได้ดังเดิม

๓. ข้อพิจารณา

คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การแก้ไขปัญหาดินของชาวเลไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัย ที่ทำกิน และที่ทางจิตวิญญาณ จำเป็นต้องใช้ข้อเท็จจริงทั้งทางลึกและทางกว้างประกอบกับข้อมูลกฎหมาย โดยคำนึงถึงการใช้กฎหมายเพื่อรักษาความเป็นธรรมตามสภาพความเป็นจริงตามพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (ไม่ใช้กฎหมายเพื่อรักษากฎหมาย) โดยตรวจสอบสืบค้นข้อเท็จจริงทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้อเท็จจริงจะเป็นตัวกำหนดว่า ที่ดินหรือพื้นที่บริเวณนั้นเป็นสิทธิโดยชอบของใครตามกฎหมาย

๓.๑ ชุมชนชาวเลราไว๋ จังหวัดภูเก็ต

๓.๑.๑ เมื่อปรากฏหลักฐานทั้งพยานเอกสาร พยานวัตถุ พยานบุคคล และภาพถ่ายทางอากาศเป็นที่ประจักษ์ว่า ชาวเลอุรักราไว๋ที่หาดราไว๋เป็นชุมชนดั้งเดิมของจังหวัดภูเก็ต คู่กับชุมชนเผ่าชาไกและอยู่มาเนานกว่า ๔๐๐ ปี (ก่อนที่ชาวจีนอพยพมาอยู่ที่ภูเก็ต) และได้ครอบครองและทำประโยชน์ในพื้นที่โดยทำการปลูกบ้านเป็นที่อยู่อาศัย ทำสวนมะพร้าว ทำข้าวไร่ มีที่ฝั่งศพ มีสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ (บาโล) มีบ่อน้ำโบราณ ที่ดินบริเวณนี้จึงเป็นสิทธิโดยชอบของชาวเล การที่มีบุคคลภายนอกมาแจ้งสิทธิ ส.ค.๑ และต่อมาได้มีการออกโฉนดที่ดินทับที่ชุมชนชาวเลราไว๋ โดยไม่มีการสอบสวนสิทธิว่า ชาวเลที่อาศัยอยู่จะคัดค้านการแจ้ง ส.ค.๑ หรือการออกโฉนดที่ดินดังกล่าวหรือไม่ จึงเป็นการออกเอกสารสิทธิโดยมิชอบสมควรยกเลิกเอกสารสิทธิทั้งหมดที่ทับพื้นที่ที่ชาวเลครอบครองใช้ประโยชน์โดยชอบ และคืนสิทธิให้กับชุมชนชาวเล ซึ่งสิทธินี้เป็นสิทธิที่มีอยู่เดิมของชาวเลมิใช่สิทธิที่เรียกร้องใหม่ สำหรับความเสียหายของผู้ถือโฉนดที่ดินที่มีใช้เป็นผู้แจ้ง ส.ค.๑ สมควรได้รับการชดเชยจากรัฐตามความเหมาะสมและเป็นธรรม เพราะเอกสารสิทธิออกโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๓.๑.๒ เนื่องจากชาวเลราไว๋อยู่อาศัยกันแบบรวมกลุ่มเป็นชุมชนโดยไม่ยึดถือที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์ของคนใดคนหนึ่งหรือครอบครัวยุติครอบครัวหนึ่ง แต่อยู่กันแบบเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สมควรจัดเป็นพื้นที่เขตวัฒนธรรมพิเศษของชนเผ่าดั้งเดิม โดยจัดให้มีบ้านพักอาศัยตามวิถีของชุมชนชาวเลอุรักราไว๋ที่มั่นคงถูกสุขลักษณะ และมีสาธารณูปโภคตามความจำเป็นเหมาะสมให้สามารถอยู่อาศัยได้อย่างมั่นคงถาวรตลอดไป ทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดภูเก็ตและทะเลอันดามันอีกด้วย

๓.๒ ชุมชนชาวเลเกาะหลีเป๊ะ จังหวัดสตูล

๓.๒.๑ เนื่องจากปัญหาดินบนเกาะหลีเป๊ะมีความซับซ้อน ได้แก่ ปัญหาระหว่างชาวเลด้วยกัน ปัญหาระหว่างเจ้าของรีสอร์ทกับชาวเล และปัญหาระหว่างชาวเลกับเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะตะรุเตา ประกอบกับปัญหาทางด้านเอกสาร ส.ค.๑ ที่มีข้อความกระทบถึงสิทธิของผู้แจ้ง ส.ค.๑ และมีการแจ้งหลักฐานทับที่อยู่อาศัยของชาวเลด้วยกัน นอกจากนี้ ปัจจุบันมีการบุกรุกขยายที่ดินมากกว่าหลักฐาน

ที่เคยครอบครองและทำประโยชน์ไว้ ทำให้เกิดการละเมิดสิทธิชาวเลและรัฐ ทั้งยังมีการอพยพชาวเลที่เกาะอื่น มาไว้ที่เกาะหลีเป๊ะ โดยกรมป่าไม้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ดังกล่าวแล้ว เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย สมควรที่จะใช้ภาพถ่ายทางอากาศที่เก่าที่สุด คือ ภาพถ่ายทางอากาศปี พ.ศ. ๒๕๑๓ เป็นเครื่องมือในการพิสูจน์ การครอบครองการใช้ประโยชน์ ประกอบกับหลักฐานอื่น เช่น ผลอาสิน (ต้นมะพร้าว) หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เช่น ชื่ออ่าว ชื่อเกาะ เป็นต้น

๓.๒.๒ ที่ดินของรัฐที่ได้คืนมาจากการตรวจสอบตามข้อ ๓.๒.๑ เห็นควรนำมา จัดเป็นที่พักอาศัยตามวิถีชีวิตของชาวเล สร้างสถานที่ราชการเพื่อดูแลประชาชนในด้านสาธารณสุข โภค สารานสุข และอำนวยความสะดวกภัยทั้งชีวิตและร่างกาย นอกจากนี้ ควรจัดผังเมืองให้เกิดความสะดวกกับ ประชาชนและนักท่องเที่ยว

๓.๓ พื้นที่ทางจิตวิญญาณของชาวเล โดยเฉพาะที่ฝั่งศพ ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงตามข้อ ๒.๒.๓ นั้น สมควรที่จะได้ทำการตรวจสอบการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงของที่ฝั่งศพ (น.ส.ล.) และ โฉนดที่ดินที่อยู่รอบ น.ส.ล. นั้น อย่างละเอียด เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของ ชาวเล

๔. ข้อเสนอ

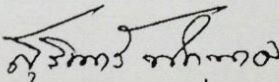
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ดังนี้

๔.๑ กรุณาให้ความเห็นชอบตามที่พิจารณาในข้อ ๓.

๔.๒ นำเรียนรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (หม่อมหลวง ปนัดดา ดิศกุล) เพื่อกรุณาพิจารณาด้วย

๔.๓ ให้คณะกรรมการฯ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

พลเอก

(สุรินทร์ พิกุลทอง) /

ประธานกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในที่อยู่อาศัย
พื้นที่ทำกิน และพื้นที่ทางจิตวิญญาณของชุมชนชาวเล

เห็นชอบ ตามข้อ